

สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เดินหน้าแก้ปัญหาคนกับช้างที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เดินหน้าแก้ปัญหาคนกับช้างที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า พันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง จ.เลย

สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช เดินหน้าแก้ปัญหาคนกับช้างที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ภูหลวง จ.เลย เผยสาเหตุมาจากการรบกวนของคนทั้งการล่าสัตว์ เก็บหาของป่า นำสัตว์เลี้ยงจำพวกวัว-ควายเข้าไป เลี้ยงในป่ารวมทั้งการปลูกพืชเกษตรที่เป็นพืชอาหารของช้างป่าโดยรอบหรือติดขอบป่า เตรียมมาตรการการแก้ไข อย่างยั่งยืน

เมื่อวันที่ 12 ต.ค.สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม โดยนางนางเตือนใจ นุชดำรงค์ ผู้อำนวยการสำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า นำสื่อมวลชนลงพื้นที่เขตรักษาพันธุ์ สัตว์ป่าภูหลวง จ.เลย เพื่อติดตามการแก้ไขปัญหาหระหว่างคนกับช้างป่าภูหลวง โดยนางเตือนใจ กล่าวถึงสถานการณ์ ช้างป่าภูหลวง ว่าการเกิดข้อขัดแย้งระหว่างช้างป่ากับคน การใช้พื้นที่ราบริมแหล่งน้ำหรือเชิงเขา ซึ่งบริเวณดังกล่าว ช้างป่าใช้เป็นแหล่งน้ำ แหล่งอาหาร และแหล่งหลบภัยที่สำคัญ ชาวบ้านก็มักจะไปใช้ทำเป็นพื้นที่เกษตรกรรมปลูก พืชจำพวก ข้าว ข้าวโพด อ้อย ทำให้พื้นที่อนุรักษ์หลาย ๆ แห่งประสบปัญหาช้างป่าออกหากินและเหยียบย่ำพืชไร่ ทำลายทรัพย์สินของชาวบ้าน ช้างป่าถูกฆ่าจากการที่ชาวบ้านป้องกันพื้นที่เกษตร และชาวบ้านถูกช้างป่าทำร้ายอยู่ บ่อยๆ

ผอ.สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า กล่าวต่อว่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง เริ่มมีปัญหาช้างป่าตั้งแต่ปี 2541และปัญหาความ รุนแรงของช้างป่าได้เพิ่มมากขึ้น พื้นที่เกษตรที่ได้รับความเสียหายเป็นวงกว้างมากขึ้นเกิดขึ้นทุก ๆ ปี ส่วนการแก้ ปัญหาของผู้ได้รับผลกระทบจากช้างป่าส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการขับไล่ช้างป่าให้ออกไปนอกเขตเกษตรกรรมของตน ด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งวิธีที่คิดขึ้นเองและวิธีที่นำมาจากพื้นที่อื่นที่ประสบปัญหาเช่นเดียวกัน รวมทั้งการประยุกต์ใช้ หลาย ๆ วิธีร่วมกัน แต่ถึงนับวันปัญหาความขัดแย้งก็ยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดความสูญเสีย ทรัพย์สินและชีวิตของทั้งคนและช้างป่า ทั้งนี้ จำนวนช้างป่าภูหลวง มีจำนวนมากขึ้นทุกปี โดยในปี 2541 ใช้วิธีเดิน ตามโขลงและช้อนับ พบประชากรช้างป่ามีไม่น้อยกว่า 50 ตัว ปี 2550 พบประชากรช้างป่าจำนวน 79 – 95 ตัว ปี 2 555 พบเห็นตัวโดยตรง 30 ตัว จำนวนประมาณ 105 ตัว และล่าสุดปี 2558 มหาวิทยาลัยมหิดล ได้สำรวจประชากร ช้างป่าโดยการติดตั้งกล้องดักถ่ายภาพสัตว์ป่า (Camera trap) ทั่วเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูหลวง ได้จำนวนประชากร ช้างป่าในพื้นที่ จำนวน 97 ตัว

นางเตือนใจ กล่าวอีกว่า สาเหตุที่ช้างป่าออกหากินนอกพื้นที่ป่า เพราะ พฤติกรรมของช้างฝูงที่จะกันช้างหนุ่มที่เริ่มเข้าสู่วัยเจริญพันธุ์ออกจากฝูง เป็นกลไกตามธรรมชาติ เพื่อป้องกันการผสมเลือดชิดภายในฝูงนอกจากนี้ ยังมีปัจจัยรบกวนภายในพื้นที่อนุรักษ์ เช่น การรบกวนจากมนุษย์ทั้งการล่าสัตว์ เก็บหาของป่า จากนาสัตว์เลี้ยงจำพวกวัว-ควายเข้าไปเลี้ยงในป่า การพัฒนาสิ่งก่อสร้างในพื้นที่ เป็นต้น รวมทั้งปัจจัยภายนอกพื้นที่อนุรักษ์ เช่น การปลูกพืชเกษตรที่เป็นพืชอาหารของช้างป่าโดยรอบหรือติดขอบป่า แต่อย่างไรก็ตาม สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่า ได้วางแนวทางการป้องกันช้างเข้าพื้นที่เกษตรในปัจจุบันหลายวิธีการซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ ทั้งการก่อกองไฟ การใช้เชือกสะท้อนแสง รอบแปลงเกษตร การใช้ไฟฉายสาดส่องในเวลากลางคืนใช้ประทัดมัดรูปเพื่อให้เกิดเสียงดัง นอนห่างหรือกระท่อมใฝ่ระวางในตอนกลางคืน ใช้แนวรั้วไฟฟ้ามีทั้งแบบชั่วคราวและถาวร ใช้กะลอหรืออุปกรณ์ที่ทำให้เกิดเสียงดัง เป็นต้น โดยวิธีการป้องกันช้างต้นไม่มีวิธีใดวิธีหนึ่งได้ผลร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะ ช้างมีการปรับเปลี่ยนเรียนรู้ตลอดเวลาที่พืชอาหารยังมีอยู่ใกล้ชายป่า ทั้งนี้ สิ่งที่สำนักอนุรักษ์สัตว์ป่าพยายามดำเนินการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งระหว่างคนกับช้าง ยังมีการใช้รั้วรั้งฝั่งป้องกันพื้นที่เกษตรจากการทำลายของช้างป่า การส่งเสริมอาชีพที่ยั่งยืนแก่เกษตรกร ดำเนินการควบคู่กันไปเพื่อลดข้อขัดแย้งระหว่างคนกับช้างป่า และให้ชุมชนเรียนรู้อยู่ร่วมกันเป็นแนวร่วมในการอนุรักษ์ช้างป่าอย่างยั่งยืน